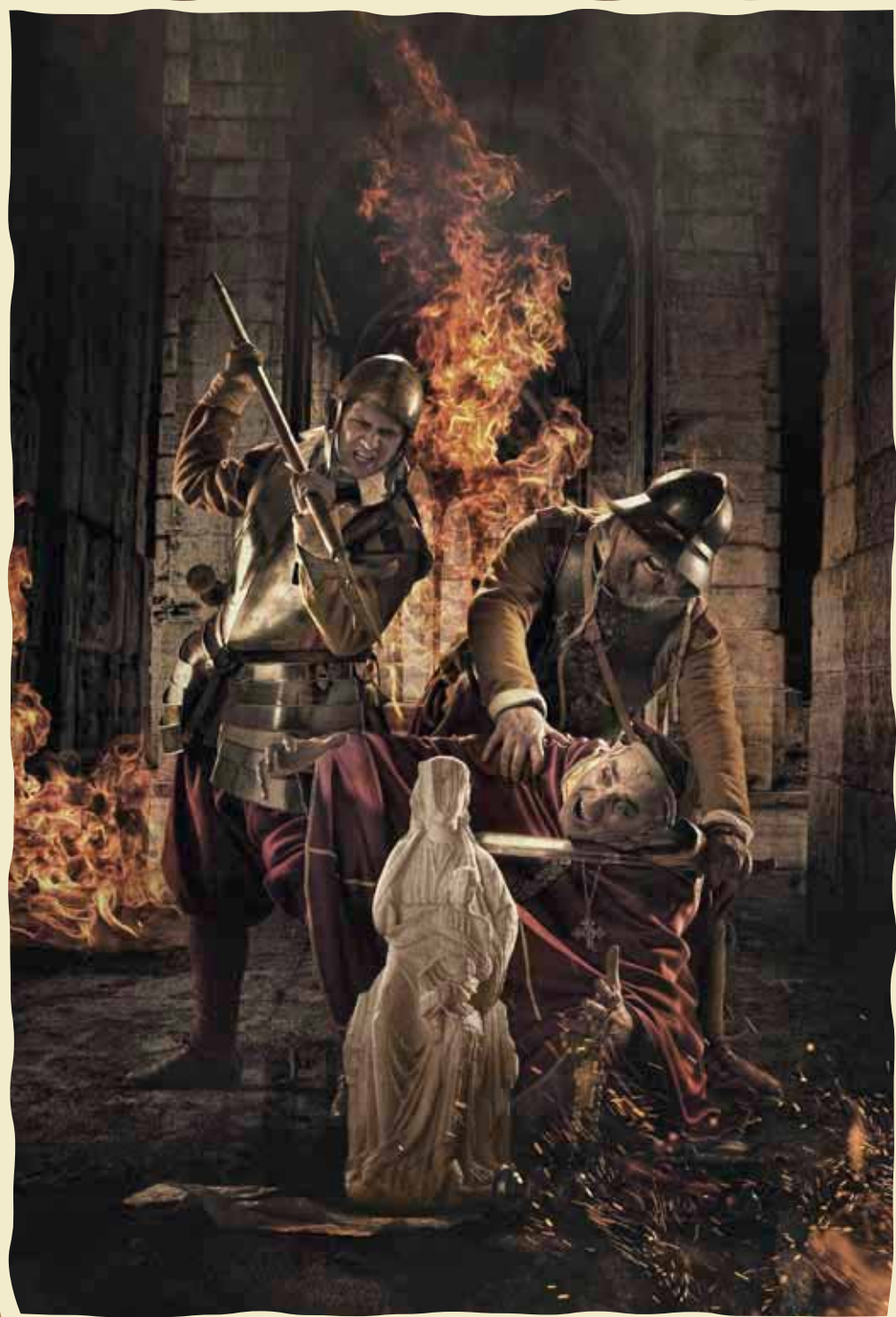

Hamar Middelalderfestival

Konger, kanoner og
gjenstridige biskoper

9.-11. juni 2017

Konger, kanoner og gjenstridige biskoper

Program

for Middelalderfestivalen paa
Domkirkeodden, Hammer by
9. til 11. juni anno 2017

Innhold

Prakisk informasjon	3	«Trolldomsprosessene i Norge»	24
Heldagsaktiviteter	5	«Dronninger i middelalderbyen»	24
Program	6	«Fra penn til trykkpresse»	25
Dette skjer under festivalen:		«Hamarkjolen»	25
Prinsesseskole	13	«Hamarkaupangens undergang»	25
Kong Håkons Ridderskole	13	Omvisninger i Urtehaven	26
Kong Håkons Fekteskole	13	Redesign og renessanse	26
Audiens hos kongen	14	Mesterborgerparade	26
Håndverk for barn	14	Mesterborgerkåring	27
Hesteridning for barn	15	Demonstrasjon av rusting	27
Middelalderleker	15	1300-talls blankvåpenkamp	28
Skrivestue	15	Demonstrasjon av krigsbuer	28
«Sagn fra nord til sør»	15	Langbueskyting	28
«Vesle Åse Gåsepике»	15	Tribus bueskytturnering	28
«Middelalderen suger»	15	Tribus Sagittariis – finale!	28
Dragen Per	17	Kong Håkons Ridderturning	31
«Kræsjkurs i dragologi»	17	«The Battle of the Odd	31
Ridderselskapet Mentolatum	17	anno 1537»	31
«Tvilsumme troende og		Det Søndensfeldske	
tapre tvilere»	17	Frivillige Musqueteer Corps	31
«Solbønn»	17	Frilansene	31
Gjøgleren Arkadia	18	Hirdsamling	31
Gjøgleren Pierre	18	Vikingleir	33
Trix	19	Mjøsen Lange og Balder	33
Ildshow med Trix	19	Castra Vita	34
Ramashang	19	Middelalderforeningen	34
Canardus Horribilis	20	Stange Husflidslag	34
Diabolus Waits	20	Arte Factum og Eva Lutnæs	34
Son blandede kor	20	Dansekompagniet Extend	36
Obscurus Orbis	22	Stemningsskapere	36
Sølja	22	Turnekompaniet	37
Musicantus	22	Pilegrimssenter Hamar	37
Barnekorene		Vertshuset «Den gyldne Odde»	37
Poco á poco og Amabile	23	«Jomfru Karines Ølstue»	37
Gjøvik Spelemannslag	23	«Biskop Mogens Bistro»	38
Domkirkeoddens guider	23	Venneforeningen	38
«Peder Olsen, sokneprest i Vang»	23	Biskopens marked og	
«Påkledning av en tudorlady»	24	håndverkerne på markedsplassen	38

NB: Vi tar forbehold om at programmet kan bli endret.

Tema for Hamar Middelalderfestival 2017 er «Konger, kanoner og gjenstridige biskoper», og med det tar vi et dykk inn i senmiddelalderen og 1500-tallet.

I år markerer vi to viktige årstall på Domkirkeodden! Både 1537 og 1567 står risset inn i historien med hendelser som skulle forandre livet i Hamarkaupangen for alltid. Reformasjonen kom til Hamar i 1537. Biskop Mogens var den siste katolske biskopen i Norge og det siste

gjenværende medlemmet av Det Norske Riksrådet. Han ble tatt til fange og fjernet med makt 17. juni 1537 av dansk kongens mann Truid Ulfstand. 1567 var nok et skjebneår for Hamarkaupangen, da svenskene sprengte borgen i lufta med kanonkrutt og den gamle domkirken brant. Etter dette smuldret den gamle kaupangen opp, og den eneste innlandsbyen i Norge forsvant fra jordens overflate. Hamar by dukker først opp igjen i 1849.

Magne Rugsveen

Avdelingsdirektør

Anno Domkirkeodden

Ranveig Nordbryhn

Festivalsjef

Praktisk informasjon

Åpningstider:

Fredag 9. juni kl. 19–24
Ølstua er åpen

Lørdag 10. juni kl. 12–01
Markedet stenger kl. 19
Ildshow, Gryning kl. 23.15

Søndag 11. juni kl. 11–17
Kåring av
«Mesterborger» kl. 13.30

Inngangsbilletter:

Barn (6-15) 90,-
Honnør/Student 140,-
Voksen 180,-
Familiebillett (2 voksne+barn) 490,-
Liten familie (1 voksen+barn) 310,-
Festivalpass 300,-
Festivalpass familie 770,-

Ildshowet lørdag:

Inngang 80,-
Med festivalbillett/-pass 50,-
Med deltakerbevis 30,-

Førstehjelp

Norsk Folkehjelp
holder til ved muse-
umsbutikken. Se kart.

Penger/kort

Klingende mynt
gjelder i bodene på
markedet. Betal med
kort i billettsalget, på
Vertshuset og i Ølstua.
Det finnes også en
minibank på området.

Minibank

Biskopens egen bank
«Banco Santo Spirito»
holder hus ved hoved-
inngangen og har
åpent lørdag 12–19 og
søndag 11–17.

Toaletter

Toaletter finne du
ved hovedinngangen,
i museumslåven og
ved siden av

Storhamarbygningen
Ved hovedinngangen
finner du også museets
handicaptalett.

Bortkomne barn

Savner du et barn,
kan du trolig finne det
i Museumsbutikken!
Tlf.: 979 85 748. Her
får du også info om
det meste annet.

Festivalkontor

finder du ved hoved-
inngangen.

Kontaktinfo

Festivalledelsen har tlf.:
974 61 672 og e-post:
festival@domkirkeodden.no.

Den Gyldne Dødd

	Lørdag	Søndag	Sted
Vertshuset Den Gyldne Odde	12–18	11–17	Storteltet

— Domfru Karines Ølstue —

	Fredag	Lørdag	Søndag	Sted
Jomfru Karines Ølstue	19–24	12–01	11–17	Bispestredet
Biskop Mogens Bistro	19–24	12–01	11–17	Bispestredet

Heldagsaktiviteter

lördag og söndag

Aktivitet	Lørdag	Søndag	Sted
Biskopens Marked	12–19	11–17	Lindelunden og Klosterjordet
Hesteridning for barn	12–19	11–17	Ved Hovedporten
Hest og Kjerre	12–19	11–17	På området
Langbueskyting	12–17	11–17	Storhamarbygningen
Plantefarging	12–19	11–17	Vikingleiren ved Løtenbygningen
Lag pyntebånd med slynger	12–19	11–17	Vikingleiren ved Løtenbygningen
Sølvsmed, treskjærer, brikkehev og nålebinding	12–19	11–17	Vikingleiren ved Løtenbygningen
Gjøvik Spelmannslag		11–17	Borgporten
Dansegruppa Extend	12–19	11–17	Markedet
Gjøgleren Pierre	12–19	11–17	Markedet
På tokt med Balder og Mjösen Lange!	12–19	11–17	Brygga ved Løtenbygningen
Vikingleiren	12–19	11–17	Ved Løtenbygningen
Castra Vita, åpen leir	12–19	11–17	Klosterjordet
Det Søndenfjeldske Frivillige Musqueteer Corps	12–19	11–17	Ved hovedinngangen
Skrivestue	12–19	11–17	Ved Urtehagen
Håndverks-demonstrasjoner	12–19	11–17	Markedet, Vikingleiren
Plakatutstilling	12–19	11–17	Museumslåven
Venneforeningens kaffebod	12–18	11–17	Ved Drengestua

NB: Vi tar forbehold om at programmet kan bli endret.

Program 2017

Freitag

19.00–24.00 «Flammende aften» i Ølstua

19.30 Obscurus Orbis	22.30 Trix , gjøglerier
20.30 Magikeren Arkadia	23.15 Ramashang , musikk
21.30 Musicantus , musikk	

Lördag

— 12.00 —

12.00 Festivalen åpner!
Velkommen til «Alle sansers festival». Her kan du både se, smake, høre, lukte og ta på middelalderen!	13.00–15.00 Kurs i spinning med håndtein , vikingleiren
12.00 Åpningsparade fra Hamar sentrum	13.00 Son blandede kor , musikk i Hamardomen
12.15 Diabolus Waits , musikk på markedet	13.15 Obscurus Orbis , musikk på markedet
12.30–15.00 Prinsesseskole ved Middelalderforeningens leir	13.15 « Fra innerst til ytterst – påkledning » av Tudorlady foredrag v/Ine Aasen
12.30 Omvisning og minikonsert v/Domkirkeoddens guider i Hamardomen	13.30 Sverdkamp med Castra Vita på markedet
12.30 Omvisning i Urtehagen , v/Hildur Hauksdottir	13.30 Håndverk for barn i Middelalderforeningens leir
12.30 Påkledning av rustning , v/Ola Onsrud, ved Middelalderforeningens leir	13.45 Dragen Per og hans fryktløse dragetemper! Lindelunden
	13.45 Sølja , danser ved Urtehagen
	13.45 « Vesle Åse Gåsepике », teater i Storteltet
	13.45 Musicantus , sang på markedet

— 13.00 —

- 13.00 **Kong Håkons Ridderskole**, ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 5–10 år
- 13.00 «**Sagn fra nord til sør**»,

— 14.00 —

- 14.00 **Audiens hos Kong Håkon 6** og hans adelsfølge ved Middelalderforeningens leir

— 15.00 —

14.00 Oppvisning i krigføring på 1500-tallet, ved hovedinngangen	15.00 Kong Håkons Fekteskole , ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 10 – 15 år
14.00 Omvisning i Urtehagen , v/Hildur Hauksdottir	15.00 « Vesle Åse Gåsepике », teater i Lindelunden
14.15 « Middelalderen suger » eller «Hundre måter å IKKE ta livet av en heks på», teater på markedet	15.00 Omvisning i Urtehagen , v/Hildur Hauksdottir
14.15 Ramashang , musikk på markedet	15.00 Diabolus Waits , musikk på markedet
14.30 « Hamarkaupangens undergang » ved Tor Sæther, foredrag i Aulaen	15.15 « Volver, seidmenn og trollfolk , trolldomsprosessene i Norge» ved Laila Grastvedt, foredrag i aulaen
14.30 Gjøglergruppen Trix , gjøgler i storteltet	15.15 Obscurus Orbis , musikk i Storteltet
14.30 Redesign og renessanse . Middelalder-catwalk og konkurranse i Hamardomen	15.30 « Kræsjkurs i Dragologi », teater i Lindelunden
14.30 1300-talls blankvåpenkamp i rustning , ved Middelalderforeningens leir	15.30 Sølja danser ved Urtehagen
	15.30 Demonstrasjon av krigsbuer , turneringsplassen

- 15.45 «Da Peder Olsen var sokneprest i Vang kirke» ved Arne Borg, kåseri i Borgstua
- 15.45 «Solbønn», danseteater i Hamardomen

— 16.00 —

- 16.00–18.00 **Prinsesseskolen** fortsetter
- 16.00 **Kong Håkons Ridderskole**, ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 5–10 år
- 16.00 «Hamarkjolen» ved Torunn Meyer, foredrag i Aulaen
- 16.00 **Håndverk for barn** i Middelalderforeningens leir
- 16.00 **Sverdkamp med Castra Vita** på markedet
- 16.00 **Ramashang**, musikk på markedet
- 16.15 **Ridderselskapet Mentolatum**, ridderturnering for barn på markedet
- 16.15 **Dragen Per** og hans fryktløse dragetemmer! Lindelunden
- 16.30 **Musicantus**, synger i Hamardomen
- 16.30 **Omvisning i Urtehagen**, v/Hildur Hauksdottir
- 16.30 **Arkadia**, gjøgler på markedet
- 16.30 **Diabolus Waits**, musikk i storteltet

— 17.00 —

- 17.00 **Kong Håkons Ridderturnering** på turneringsplassen

- 17.30 «Fra penn til trykkpresse» ved Jørgen Rogne, foredrag i Aulaen
- 17.30 **Gjøglergruppen Trix**, gjøgler på markedet
- 17.30 «Tvilssomme troende og tapre tvilere», skuespill i Urtehagen
- 17.30 «Sagn fra nord til sør», fortellerteater i Lindelunden
- 17.30 **Diabolus Waits**, musikk i Hamardomen

— 18.00 —

- 18.00 **Omvisning og minikonsert** ved Domkirkeoddens guider i Hamardomen
- 18.00 **Obscurus Orbis**, musikk på markedet
- 18.00 **Tribus Sagittariis**, bueskyterturnering ved Storhamarbygningen
- 18.00 **Audiens hos Kong Håkon 6 og avkledning av rustning**, v/Middelalderforeningens leir

— 19.00–01.00 —

- 19.00 **Ramashang**, musikk i Ølstua
- 20.00 **Magikeren Arkadia**, i Ølstua
- 21.00 **Canardus Horribilis**, musikk i Ølstua
- 22.00 **Obscurus Orbis**, musikk i Ølstua
- 23.15 «**Ignis**» ildshow med Trix på turneringsplassen
- 24.00 **Ramashang**, avslutter kvelden i Ølstua

Söndag

— 11.00 —

- 11.00 **Festivalen åpner**
- 11.00 **Sverdkamp med Castra Vita** ved markedet
- 11.00 **Påkledning av rustning**, v/Ola Onsrud, ved Middelalderforeningens leir
- 11.00 **Omvisning og minikonsert** i Hamardomen v/Domkirkeoddens guider
- 11.00 **Omvisning i Urtehagen** v/Hildur Hauksdottir
- 11.00 «**Fra innerst til ytterst – påkledning av en Tudorlady**» foredrag v/Ine Aasen
- 11.00 «**Kræsjkurs i Dragologi**», teater på Lindelunden
- 11.15 **Ramashang**, musikk på markedet

- 11.30 **Kong Håkons Ridderskole**, ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 5–10 år
- 11.30 **Prinsesseskolen** åpner, ved Middelalderforeningens leir

— 12.00 —

- 12.30 **Arkadia** gjøgler i Storteltet
- 12.30 **Audiens hos Kong Håkon 6** og hans følge, ved Middelalderforeningens leir
- 12.30 «**Tvilssomme troende og tapre tvilere**», skuespill i Urtehagen
- 12.30 **Obscurus Orbis**, musikk på markedet
- 12.30 **Dragen Per** og hans fryktløse dragetemmer! Lindelunden
- 12.30 **Håndverk for barn** i Middelalderforeningens leir

— 13.00 —

- 13.00 **Mesterborgerparade** fra Skibladnerbrygga
- 13.00 **Demonstrasjon av krigsbuer**, turneringsplassen
- 13.00 **1300-talls blankvåpenkamp i rustning**, ved Middelalderforeningens leir
- 13.00 **«Solbønn»**, danseteater i Hamardomen
- 13.00 **Diabolus Waits**, musikk i Storteltet
- 13.00 **Musicantus**, musikk på markedet
- 13.00 **«Fra penn til trykkpresse»** ved Jørgen Rogne, foredrag i Aulaen
- 13.15 **«Sagn fra nord til sør»**, fortellerteater i Lindelunden
- 13.30 **Kåring av Hammer By's Mesterborger 2017** i Borggården
- 13.45 **«Da Peder Olsen var sokneprest i Vang kirke»** ved Arne Borg, kåseri i Borgstua
- 13.45 **Sølja** danser ved Urtehagen
- 13.45 **Barnekorene Poco á poco og Amabile**, gregoriansk sang i Hamardomen

— 14.00 —

- 14.00 **«Middelalderen suger»** eller «Hundre måter å IKKE ta livet av en heks på», teater på markedet
- 14.00 **Obscurus Orbis**, musikk på markedet

- 14.00 **Sverdkamp med Castra Vita** på markedet
- 14.00 **Omvisning i Urtehagen**, v/Hildur Hauksdottir
- 14.00 **«Kampen mellom røttene»** Plantefarging i danskenes leir på klosterjordet. Hvilke røtter gir mest rødfarge?
- 14.00 **«Volver, seidmenn og trollfolk, trolldomsprosessene i Norge»** ved Laila Gråstvedt, foredrag i aulaen
- 14.15 **Musicantus**, synger i Hamardomen
- 14.00 – 15.00 **Kurs i spinning med håndtein**, vikingleiren
- 14.30 **Gjøglergruppen Trix**, gjøgler i Storteltet
- 14.30 **Tribus Sagittariis**, finale i historisk bueskytterturnering, Borggården
- 14.30 **Kong Håkons Fekteskole**, ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 10 – 15 år
- 14.30 **Dragen Per** og hans fryktløse dragetemmer! Lindelunden
- 14.30 **Håndverk for barn** i Middelalderforeningens leir

— 15.00 —

- 15.00 **Ridderselskapet Mentolatum**, ridderturnering for barn på markedet
- 15.00 **«Tvilssomme troende og tapre tvilere»**, skuespill i Urtehagen
- 15.00 **Arkadia**, gjøgler på markedet

- 15.00 **Ramashang**, musikk i Storteltet
- 15.00 **«Dronninger i middelalderbyen»** v/Henriette Mikkelsen Hoel, foredrag i Aulaen
- 15.00 **Oppvisning i krigføring på 1500-tallet**, ved hovedinngangen
- 15.30 **Kong Håkons Ridderskole**, ved Middelalderforeningens leir. Aldersgrense 5–10 år
- 15.30 **Diabolus Waits**, musikk på markedet

15.37 **«The Battle of the Odd anno 1537»**. Stort historisk slag på turneringsplassen

NB: Vi tar forbehold om at programmet kan bli endret.

Amulett av sølv. Vi ser Maria som himmeldronningen i en krans av solstråler.
Funnet på Storhamarstranda.

— 16.00 —

- 16.00 **«Hamarkjolen»** ved Torunn Meyer, foredrag i Aulaen
- 16.00 **Gjøglergruppen Trix** gjøgler på markedet
- 16.00 **Obscurus Orbis**, musikk på markedet
- 16.00 **Omvisning i Urtehagen**, v/Hildur Hauksdottir
- 16.15 **«Vesle Åse Gåsepике»**, teater i Lindelunden
- 16.30 **Audiens hos Kong Håkon 6** og hans følge og avkledning av rustning, ved Middelalderforeningens leir
- 16.30 **Canardus Horribilis og Extend**, avslutter festivalen med sang, musikk og dans i Hamardomen

Dette skjer under festivalen:

Barneaktiviteter

Prinsesseskole

Hvem har vel ikke en gang i løpet av livet drømt om å være prinsesse?

Historien er full av prinsesser, og på middelalderfestivalen har du sjansen til å bli prinsesse for en dag. I årenes løp har mange stolte småprinsesser gått ut fra middelalderfestivalens prinsesseskole med diplom i hånda. Det er nemlig litt av en kunst og mye en må lære for å være en riktig prinsesse.

De som deltar på vår prinsesseskole, får krone på hodet og fin kjole, lærer å vinke riktig og kysse frosker.

Kong Håkons Ridderskole

I Norge var ridderne kongens fremste menn. Deres oppgave var å bistå kongen i å styre og forsvare landet. Derfor måtte de beherske sine våpen til hest og til fots, samt kjenne loven og kunne lede andre. På ridderskolen tester kong Håkon deltakerne om de er verdige til å bli hans riddere. De får prøvd sine ferdigheter med våpen, avlegger ed om troskap til kongen og får sitt ridderbrev.

Aldersgrense 5 til 10 år.

Kong Håkons Fekteskole

Fekteskolen foregår på ridder-skolearenaen. Deltakerne får en kort

innføring i bruk av sverd i middelalderen av kongens riddere. Deretter vil lederen for fekteskolen la dem få øve seg mot hverandre.

For deltakernes sikkerhet brukes

latekssverd med myke kanter, men som i bruk kjennes ut som ekte sverd.

Aldersgrense 10–15 år. Max 14 deltakere pr. runde.

Audiens hos kongen

Har du lyst til å møte selveste Kong Håkon 6. og hans følgesvenner av staute riddere og skjønne jomfruer kan du ta deg en tur ned til Ridder-skolearenaen hvor kongen og hans adelsfølge holder hoff. Kanskje kan du til og med ta en «middelalder-selfie» med en ridder?

Håndverksaktiviteter for barn hos Middelalderforeningen

I leiren til Middelalderforeningen kan du i år få prøve deg på både spikking, toving, karding og spinning.

Hesteridning for barn

Snille islandshester fra Øvre Vang kjøre- og rideklubb står klare til å ta deg med på tur!

Middelalderleker

Rundt omkring på markedet finner du leker som barna lekte med i middelalderen. Her kan du prøve både karuseller og putekamp på stokk!

Skrivestue

I middelalderen var skrivekunst en ettertraktet ferdighet. Munken og hans medhjelpere fra katedralskolen kan lære deg å skrive med blekk og ekte fjærpenn!

Teater og gjøglerier

Erlend Tveite

«Sagn fra nord til sør»

Erlend tar tilhørerne med på en reise fra nord til sør. Hvorfor heter det Skomakernibbå og hva har Harald Hårfagre med Dovre å gjøre?

Vi har behov for forklaringer. Det får dere hvis dere lytter nøye til historiefortellingene til Erlend.

Det er tredje gangen vi får besøk av Erlend på festivalen. «Sagn fra nord til sør» har urpremiere på Hamar. Han er også herold for Ridderselskapet Mentolatium.

Teater Theddi

«Vesle Åse Gåsepике»

Har du hørt om vesle Åse gåsepике? Det har vi! Hun er like forelska i prinsen som alle prinsessene er, men hun er ikke prinsesse selv. Hun er likevel fast bestemt på å få ham. Men er han så nydelig som alle skal ha det til? Kom og se et spennende eventyr med både prinsesser, en prins, tjener, og en ...ehm... stein?

Barneforestilling for 8–11 åringer. Teater Theddi er Hedda Kirkhus og Thor Einar Johnsen.

La Tomato Automate

«Middelalderen suger»

eller «Hundre måter å ikke drepe en heks på». La Tomato Automate er et kompani fra Norge og Frankrike, med artister fra den fysiske teaterskolen Jacques Lecoq i Paris.

I kompaniet er det artister med bakgrunn fra teater, nysirkus, musikk, ild, objektmanipulasjon, samt andre kunstformer.

«Middelalderen suger» eller «Hundre måter å ikke drepe en heks på» handler om henrettelsen av heksen Georgette Achbar. Det viser seg at det å drepe en heks ikke er gjort i en håndvending. Bødlene Autoroute og Faubourg mislykkes gang på gang.

Utenom forestillingen kan man se trioen prøve fortvilet å forholde seg til et utvalg av middelalderens utfordringer. Denne lille familien tar kanskje ikke de samme valgene du ville gjort i samme situasjon. Skal du kakke et egg til en omelett? Strålende, vi stiller med katapult!

Dragen Per og hans modige dragetemmer!

Nå har du sjansen til å møte en vaskeekte drage og dragetemperen hans! Er du heldig, og litt modig, kan du til og med få klappe Per på halen, eller hvis du er enda litt modigere, på nesen!

Kompaniet Rubbel og Bit

«Kræsjkurs i dragologi»

Hvor mange dragetyper finns det egentlig? Hva gjør du når du møter en sinna drage?

Møt den kunnskapsrike Raptus, professor i dragologi, og hans assistent Rangle. De forteller deg alt du trenger å vite om drager!

Kompaniet består av Victoria Gulliksen og Tuva Aaby Vinje.

Ridderselskapet Mentolatum

Fra de dype, norske skoger kommer de sterkeste, klokeste og de mest fryktløse ridderne du kan tenke deg. Mentolatum er her for å underholde deg med sin storslåtte forestilling.

Kjenn bakken riste, føl hjertet briste. Kom og se et show du sent vil glemme, med tapre riddere og makeløse hester!

Urtehageskuespillet

«Tvilsumme troende og tapre tvilere»

Abbedissen i Hammer kloster mottar et brev fra Paven i Rom! Han vil

gjern gi henne en utmerkelse for lang og tro tjeneste. Abbedissen er over seg av glede. Kanskje hun blir helgenkåret!

Så kommer den dramatiske meldingen om at en hærstyrke er på vei til Hammer By for å arrestere biskopen og avskaffe katolisismen. Her gjelder det å komme seg av gårde så fort som mulig. I befippelsen ber hun Broder Antonio om å følge seg på reisen. Den gode Antonio ser straks sitt snitt til å bli kvitt Abbedissen for godt. Hvor skal dette ende?

Foreningen for Magisk Scenekunst «Solbønn»

De er en frittstående, ideell forening, som ønsker å inspirere sine medlemmer til selvutvikling gjennom bevegelse og kreative uttrykk.

Instruktører er Hanna Adelrose og Cindy Johannessen. De jobber

med fridans, lager koreografier og holder workshops.

Foreningen for Magisk Scenekunst framfører «Solbønn», en danseforestilling om å gjenfinne lyset i oss alle.

Gjøgleren Arkadia

Arkadia er magiker, sjonglør, utbryter, gjøgler og hykler. Alt på en gang, i skjønn forening. Hans forestillinger handler om magi og humor der det sistnevnte er den viktigste ingrediensen.

Gjøgleren Pierre

Pierre finner du rundt omkring på markedet. Han synger, leker og

finner på mye skøy med ungene. Er du heldig setter han seg også ned og forteller historier.

Gjøglergruppen Trix

Trix er et velkjent innslag under Hamar Middelalderfestival. Gjøglergruppen fra Sverige har holdt det gående med sin spennende akrobatikk og halsbrekkende gjøglerier siden 1997.

Ildshowet IGNIS

Ildshowet IGNIS er en skapelsesfortelling. En liten glo flammer opp til et ildeventyr og tar deg med på en reise gjennom ildens og mennesketens historie. Kom bli med i en brennende dans!

IGNIS anbefales ikke for barn under 6 år, ettersom det benyttes høy lyd, røyk og pyrotekniske effekter. Hold for all del skuddredde hunder hjemme!

Musikk

Ramashang

De fire ville danske guttene kombinerer gjøglerier og middelaldermusikk med godt humør, voldsomt tempo og tonnevis av humoristiske innslag! Hvor enn de befinner seg på festivalen kan vi love god stemning og fantastisk underholdning.

Canardus Horribilis

Eller «Den forferdelige anda», som det betyr på norsk. De seks villendene har våknet fra vinterdvalen og er klare for en ny sommer.

Canardus Horribilis spiller middelaldermusikk med respektfull respektløshet og bømtevis av smit-

tende humor! Hør dem i Ølstua på lørdag og i Hamardomen på søndag, sammen med dansegruppa Extend.

Diabolus Waits

Tudorenssemblet kommer fra England og spiller 1500-talls musikk på autentiske instrumenter. Du kan høre dem i Hamardomen, i Storteltet eller som omvandrende trubadurer på markedet.

Son blandede kor

Koret har rundt 50 medlemmer og kommer fra Son i Akershus. Repertoaret spenner over kirkemusikk, klassiske verk, jazz og populærmusikk.

Koret har deltatt på festivaler i inn- og utland. I år har de tatt turen til Mjøsdistriktet og de ser fram til en opptreden i Hamardomen på lørdag.

Obscurus Orbis

De erobret Hamar Middelalderfestival i 2012 og ble publikumsfavoritter. Nå er de tilbake!

Med sekkepiper, trommer og andre middelalderinstrumenter tar de publikum tilbake til en skyggefull middelalderverden. Til en tid da menn var modige riddere, kvinner vakre prinsesser og jorda var flat.

Sølja

Folkedanslaget Sølja har danset middelalderballader hvert år på Domkirkeodden siden 1987. I år er det Gudmund og Signeliti, Åslaug Møy, Ung Åslaug, Bendik og Årolilja, Liti Kjersti og Agnus Dei som står på programmet.

Musicantus

Vokal- og instrumentalensemblet ble opprettet i 2013 for å delta på middelaldermarkedet på Rollag, og har siden opptrådt på middelalderfestivaler og vikingfestivaler. De spiller og synger middelaldermusikk fra hele Europa.

I år er hovedrepertoaret fra 1500-tallet, og du kan høre dem synge nydelig kirkelig musikk i Hamardomen og lystige viser på markedet og i Ølstua.

Barnekorene

Poco á poco og Amabile

Under ledelse av dirigent Tone Østli og pianister Gudbrand Aasen og Nils Tore Enget besøker barnekorene fra Vang kirke og Hamarkirkene festivalen for første gang. Det blir skjønn gregoriansk sang i Hamardomen og lystig middelaldermusikk på markedet.

Gjøvik Spelemannslag

I mange år har Gjøvik spelemannslag holdt til i Borgporten under festivalen. Her presenterer de middelalderinstrumenter som er bygget i laget, spiller langeleik og munnharpe og spikker seljefløyer til ungene.

Domkirkeoddens guider

Vi presenterer stolt våre museums guider. De gir omvisninger og mini-konsserter med gregoriansk sang og middelaldermusikk i Hamardomen lørdag og søndag.

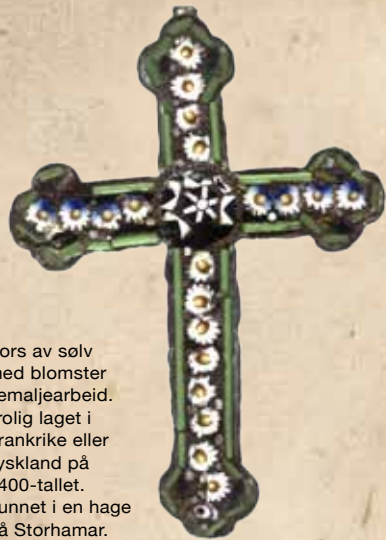
Foredrag og omvisninger

Arne Borg

«Da Peder Olsen var sokneprest i Vang kirke»

Dr. Petrus Olai var katolsk prest og gikk over til den protestantiske lære i 1537. Han var da en geistlig på Hamar som beholdt sitt embede. Hvordan var det på Hamar i denne overgangstiden, og hva skjedde ute

Kors av sølv med blomster i emaljebeid. Trolig laget i Frankrike eller Tyskland på 1400-tallet. Funnet i en hage på Storhamar.

i den store verden? Hva betydde reformasjonen for vanlige folk?

Kom og hør Arne Borg kåsere om denne overgangen, som både fikk religiøse og sekulære konsekvenser.

Var Hedemarkingene klare for Luthers endringer, og hva var motivet til kongen, kong Christian III, som satt langt der borte i København. Var det Guds vilje det som skjedde, eller kongens?

Ine Aasen

«Fra innerst til ytterst – påkledning av en tudorlady»

Hvor mange lag består egentlig en tudorkjole fra 1500-tallet av? Ine begynner med underkjolen og kler seg utover, mens hun forteller om de ulike plaggene.

Laila Grastvedt

«Volver, seidmenn og trollfolk, trolldomsprosessene i Norge»

Hekseforfølgelsene fant sted etter middelalderen. De begynte på slutten av 1500-tallet, men de fleste prosessene forgikk på 1600-tallet.

I Norge var det såkalte «trollfolk» som ble forfulgt – først og fremst kvinner. Anklagene handlet ofte om forestillinger som hadde rot i den gamle norrøne religionen. Spesielt utsatt var den samiske befolkningen. I Finnmark ble 135 personer anklaget for trolldom. 91 ble brent levende på bålet.

Henriette Mikkelsen Hoel

«Dronninger i middelalderbyen»

Middelalder-Norge var et ambulerende kongedømme. Kongene reiste landet rundt sammen med følget sitt, og ofte fulgte dronningene med. Det var sjelden at kvinnene som ble Norges dronninger var norske, og mange av Norges dronninger var flerkulturelle. De kom til et land langt mot nord og de måtte etablere et nytt nettverk.

De hadde med seg ulike gjenstander, klær og sitt eget følge. Slik brakte de også med seg litt av sitt gamle hjemland. Reisene førte til en rekke kulturmøter og det ble bygd allianser. Hvilken betydning kan Hamarområdet ha hatt i denne sammenheng?

Henriette Mikkelsen Hoel er stipendiat i historie ved Universitetet i Bergen, og arbeider med forskningsprosjektet «En dronnings verden: En undersøkelse av den nordiske dronningrollen i middelalderen».

Jørgen Rogne

«Fra penn til trykkpresse»

Før 1450 ble alle bøker i Europa håndskrevet, ca 2000 nye bøker hvert år. Mellom 1450 og 1500 ble det trykket mellom 15 og 20 millioner bøker. Foredraget tar oss med til Mainz, og verkstedet til mannen som kalles trykkekunstens far.

Torunn Meyer

«Hamarkjolen»

På Domkirkeodden finnes en innrissing av en ung kvinne på en murstein. Vi har lenge ønsket å ta tak i innrissingen og vise hvordan en kvinne på Hedmarken kan ha gått kledd i perioden 1490–1550. I disse dager jobbes det med et forprosjekt om Hamarkjolen. I dette foredraget vil Torunn sette Hamarkjolen inn i et historisk motebilde og se hvor påvirkningen kan ha kommet fra. Mursteinen er utstilt i Borgporten.

Tor Sæther

«Hamarkaupangens undergang»

1500-tallet var et skjebnesvangert århundre for innlandsbyen Hammer.

De to årstallene 1537 og 1567 står for alltid skrevet inn i historien som dramatiske år. Byen ble forandret for alltid, både politisk og religiøst. Tor forteller om bakgrunnen for disse hendelsene og hva de betydde i praksis for Hedmarkingene.

Omvisninger i Urtehagen

Hør om både velsmakende og vond senmiddelaldersk urtemedisin. Folk inntok planter mot plager som glem-sel, såre nesebor og smerter i milten. Selv sprukne innvoller kunne, ifølge urtebøkene, kureres fullstendig med røtter ristet i varm aske.

Redesign og renessanse

Elevene på Vg2 Design og tekstil på Hamar katedralskole har i år jobbet med prosjektet «redesign og renessanse». Elevene har, med utgang-

spunkt i avlagte brudekjoler, selskapskjoler og gardiner, laget antrekk inspirert av høyrenessansen. Elevene er selv modeller og frisørelever på Katta er ansvarlig for hår og sminke.

Tanja Otnes Undseth fra Vg3 Design og Tekstil har med utgangspunkt i avlagte brudekjoler laget en renessansebrudekjole. Bruden Marianne Svartnes vil selv vise den på «catwalken».

Samarbeidprosjektet mellom Domkirkeodden og Hamar katedralskole, viser mulighetene som ligger i gjenbruk og redesign. Resultatene blir å se på en middelaldersk «catwalk» i Hamardomen hvor beste kostyme og styling blir premiært.

Mesterborgerparade

I mesterborgerparaden gjør vi stas på alle de tidligere Mesterborgerne.

Mesterborgerkåring

Hvert år kåres en Mesterborger av Hammer by under Hamar Middelalderfestival.

Mesterborgeren har gjort en spesiell innsats for Hamar og Hamarregionen gjennom frivillig arbeid, kulturarbeid eller har utmerket seg på en annen måte. Felles for dem alle er at de er entusiaster som er stolte av byen sin og som har tro på at det alltid er mulig å få til noe i sitt nærmiljø!

Ridderaktiviteter

Av og påkledning av ridder og demonstrasjon av rusting

Kom til ridderskolen og se kong Håkon 6. Magnusson sin harnisk eller rusting. Det vil bli fortalt om hvilke ulike lag og deler en harnisk fra andre del av 1300-tallet består av og hvilken funksjon de har. Harnisken som vises fram er en av de mest komplette rekonstruksjonene som finnes i Norge.

1300-talls blankvåpenkamp i rustning

En ridder i full rustning er godt beskyttet og var på mange måter middelalderens panservogn. Kom til ridderskolen og se hvordan riddere i full rusting bruker ulike våpen når de kjemper mot hverandre, og hvilke kampteknikker de bruker for å nedkjempe motstandere.

Demonstrasjon av krigsbuer

Buen som krigsvåpen hadde sin storhetstid under hundreårskrigen og frem til midten av det 1500-tallet. I England skulle alle menn over 12 år skyte med bue hver søndag etter kirketid og på den måten ble en mektig hær skapt. Men hvor effektiv var buen egentlig?

Det frie norske buekompani demonstrerer effekten av krigsbuene.

Langbueskyting

Prøv deg som bueskytter på buebana til Middelalderforeningen ved Storhamarbygningen. Her kan både store og små få prøve seg!

Tribus Sagittariis

Bueekspert på tre steder

Tribus Sagittariis er en trefestivals turnering i historisk bueskyting. Det blir avholdt en innledende konkurranse i henholdsvis Oslo, Tønsberg og Hamar, med den avsluttende rundten på Hamar. For å delta kreves rytterbue eller langbue, historisk drakt og piler i naturmateriale, samt at man er eldre enn ti år.

Tribus Sagittariis – finale!

Her kan du se landets beste bueskyttere fra de innledende rundtenene i Oslo, Tønsberg og Hamar kjempe om sammenlagtittelen!

Kong Håkons Ridderturning

Ved viktige anledninger var det vanlig at middelalderkongene arrangerte ridderturneringer. Her kunne hans riddere trene og vise fram sine ferdigheter med våpen. Samtidig fikk kongen vist folket sin militære makt. Ridderturneringen er derfor både en maktdemonstrasjon og underholdning for allmuen. Se kong Håkon samle sine riddere til turnering!

«The Battle of the Odd anno 1537»

I det Herrens år 1537, i midten av juni, kom danskekongens sendebud Herr Truid Ulfstands hær til Hamar for å ta den gjenstridige biskop Mogens til fange. Mogens nektet å bøye seg for danskekongens krav om å gi fra seg embetet og bli protestant. Nå har han rustet seg til kamp!

Deltakende grupper

Det Søndenfjeldske Frivillige Musqueteer Corps

er en forening med base på Akershus festning. De formidler, belyser og levendegjør norsk militær kulturhistorie under dansketiden. På festivalen stiller de med åpen leir ved hovedinngangen og blir til stadighet å se rundt omkring på området i sine flotte 1500-talls rustninger. De vil også gi kampoppvisninger slik det foregikk i senmiddelalderen!

Frilansene

Frilansene er en kulturhistorisk institusjon for europeisk middelalder med vekt på perioden 1397–1434. De driver historisk forskning, aktivitet og formidling. Frilansene har fire virkeområder: Rytteri, fotsoldater, bueskyttere og kanónskyttere.

Frilansene ønsker seg flere medlemmer! Er du interessert, ta deg en tur ned i leiren deres.

Hirdsamling

Kongshirden hadde sine egne møter eller hirdstevner der man avgjorde saker mellom kongen og hird-

mennene og mellom hirdmennene innbyrdes. Her på Hamar samles mange av blankvåpengruppene i Norge til hirdsamling og trening. De øver seg på bakholdsangrep i skogen, beleiring av borg, slosskamp i åpent terreng og mye mer. Du kan møte dem rundt omkring på området under hele festivalen.

Hirdsamlingen i år består av Kongshirden 1260, Friknektene, Ulinsaker, Bispelieden, Vikverir, Vingulmark, Ordo Ignis, Kongshirden 1308 og Frilansene.

Vikingleir

I europeisk tradisjon er vikingtida en del av middelalderen. Ved Løtenbygningen vil det bli mulig å besøke Vikingleiren. Her finner du Mjøsen Lange, Kappvikingene, Fjærflokkfolket og andre vikinger.

I leiren kan du se demonstrasjon av håndverkstradisjoner fra vikingtiden: Treskjærer, brikkevever og sølvsmed. De plantefarger garn og demonstrerer hvordan man lager pyntebånd med slynger. Har du lyst til å prøve selv, er det også mulighet for det!

Nålebinding er en håndverks-teknikk som ble brukt til å lage votter, strømper, luer og andre ting av ull. For å få ulltråd måtte ulla spinnest til garn. Spinning med håndtein vises fram lørdag kl 13–15 og søndag kl 14–15. Publikum kan også få prøve. Spør etter Maja. Velkommen inn i en levende vikingleir.

Mjøsen Lange og Balder

Hos vikingene kan du å bli med ut og ro et ekte vikingskip. Både Mjøsen Lange og Balder vil ligge til kai, og

alle som er barske nok, kan få prøve seg ved årene i en av disse båtene.

Castra Vita

En spennende tysk riddergruppe som besøker festivalen for åttende gang, og har blitt fast inventar på festivalen. Ta en tur ned i leiren deres og se hvordan en ridder på tur bodde! De har med seg både håndverkere og våpenføre folk som ikke er redde for å svinge sverdet!

Middelalderforeningen

Er du interessert i middelalderen, historie, håndverk, mattradisjoner, skikk og bruk, eller annet som har med middelalderen å gjøre, så er dette foreningen for deg. De møtes fast en gang i måneden på Domkirkeodden for sosialt samvær, draktsøm, foredrag om konger og

riddere, matlaging og mye mer. I sommerhalvåret møtes de jevnlig på storjorden for å skyte med pil og bue. Foreningen er et fast innslag på Hamar middelalderfestival med leir og bueskyting for publikum.

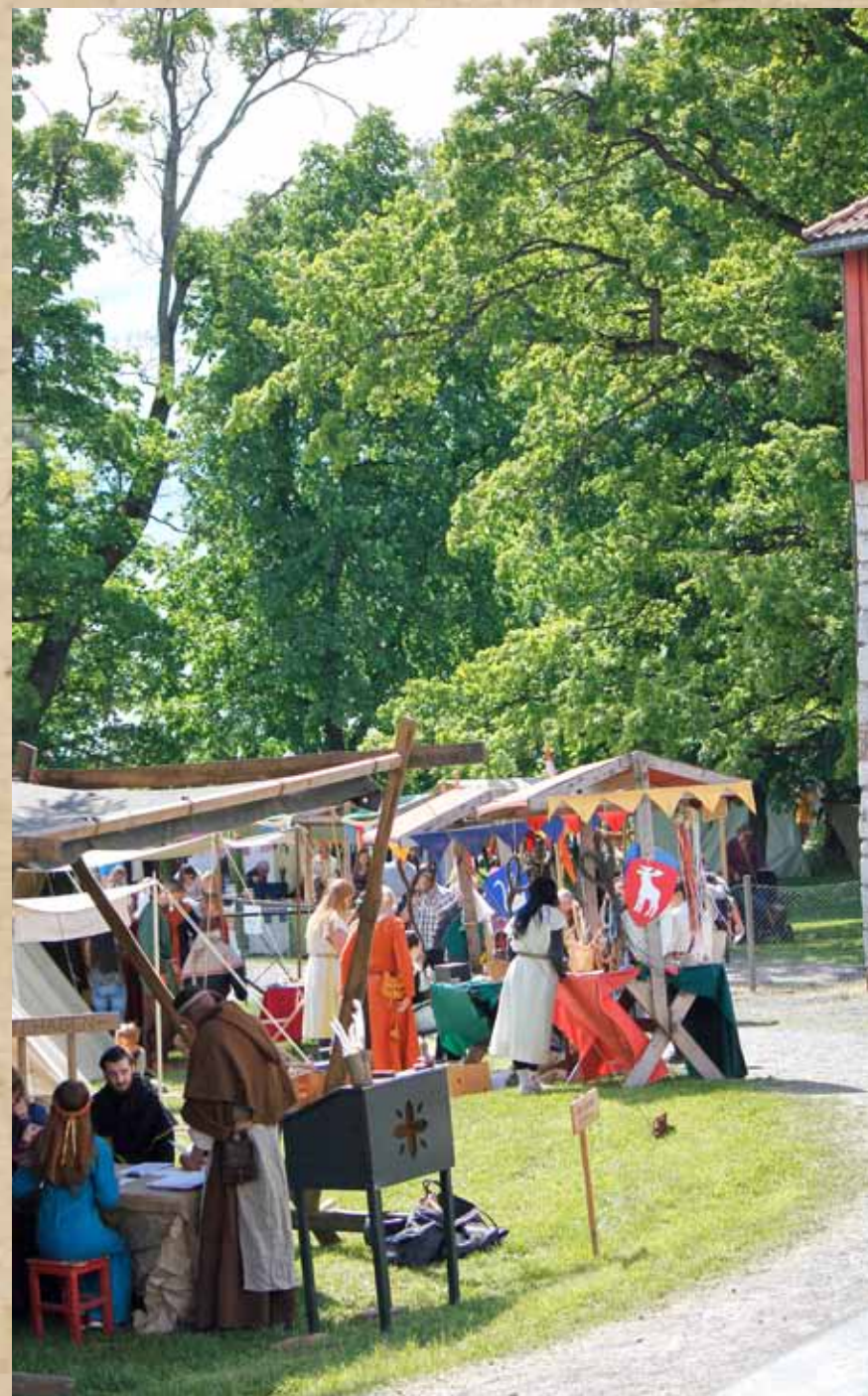
Stange Husflidslag

Tradisjonen tro viser Stange husflidslag brikkevev, skinnfellsøm og bruk av snorhjul fra sin faste plass i Bispestredet.

De gleder seg like mye til disse dagene hvert år. Der møter de et interessert og entusiastisk publikum.

Arte Factum og Eva Lutnæs

Danskene i Arte Factum har vært faste gjester på festivalen siden 2008. De holder vanligvis til på Spøttrup middelalderborg i Danmark. På Hamar kan du finne dem på Kloster-

jordet hvor de holder på med håndverk av ymse slag. De er pratsomme av seg, så her kan du få svar på alt du lurer på og mere til.

Eva Lutnæs gjester den danske leiren på middelaldermarkedet for å farge garn med røtter. Plantene krapp, hvitmaure og stormaure kjemper om hvem som kan gi den kraftigste rødfargen på garnet?

Dansekompagniet Extend

Unge, entusiastiske dansere fra Extend – Art of Dance blir å finne der du minst venter det.

La deg sjarmere av ung danseglede på middelaldervis!

Stemningsskapere

Gjennom mye av våren har små og større stemningsskapere ladet opp

mot festivalhelga, og disse vil glede og kanskje forferde publikum med sine historiske figurer og opptrekk både lørdag og søndag.

Turnekompaniet

Jonas, Anders og Peter Kippersund er årets herolde og blir å finne rundt omkring på markedet! Høytropende og høyrøstede geleider de oss gjennom årets program.

Pilegrimssenter Hamar

I middelalderen var Hamarkaupangen og Domkirken en viktig stopp langs pilegrimsveien til Olav den Helliges grav i Nidaros. Den gangen var det munkene i klosteret som stod for forpleining av pilegrimene. Også i dag er det mange som går pilegrimsveien til Olavs grav.

Munkene er ikke her til å ta seg av pilegrimene lengre, men Pilegrimssenteret tilbyr både overnattingsplass og gode råd på veien. På festivalen kan du møte dem på markedet!

Mat og drikke

Vertshuset «Den gyldne Odde»

Vertshuset serverer ekte middelaldermat med tilbehør og drikke. La ganen forføres av saftig, langstekt gris eller middelalderpølser laget på vår egen hemmelige oppskrift.

Er du vegetarianer kan vi friste med grillete rødbeter.

«Jomfru Karines Ølstue»

Fredag kveld kan vi by på en flamende aften i Ølstua. Mens mørket senker seg kan du la deg forføre av tonene til Obscurus Orbis, mens magikeren Arkadia tar deg med inn i en verden full av mystikk og undring, ispedd en stor porsjon humor.

De glade sangerne i Musicantus

underholder deg med lystige middelalderske vertshussanger, og når mørket senker seg gir gutta i Trix oss en liten forsmak på ildshowet på lørdag. Kvelden avsluttes med vilter musikk fra de spinnville, gale gutta i Ramashang. Hvem vet, kanskje byr de til og med på et brennhett lite middelaldersk strippeshow?

Lørdag og søndag kan du fortsatt leske strupen med mjød, øl, vin og andre forfriskninger. Her blir det liv om kveldene når musikerne og gjølerne inntar scenen!

«Biskop Mogens Bistro»

Er du småsulten? Stikk innom grillen i Bispestredet, hvor du kan nappe med deg et kyllinglår eller en ekte middelalderpølse i farten!

Venneforeningen

Redder den kaffetørste! Domkirkeoddens venner er våre trofaste med-

hjelpere under festivalen og har som mål å fremme interessen for Domkirkeodden.

Venneforeningen finner du ved Drengestua!

Biskopens marked og håndverkene på markedsplatsen

Til markedet kommer kjøpmenn og formidlere fra mange land. Her finnes det noe for enhver smak: Håndstøpte knapper og spenner, middelalderklær, brente mandler, keramikk, skinnarbeider, et bredt utvalg smykker, håndsmidde sverd og ellers det mest tenkelige og utenkelige som man forventer å finne på et middelaldermarked.

På markedet finner du både kjente fjes, som Mandel-Mike, og en god håndfull nye spennende kjøpmenn. Mange av dem er også håndverkere og demonstrerer gamle teknikker.

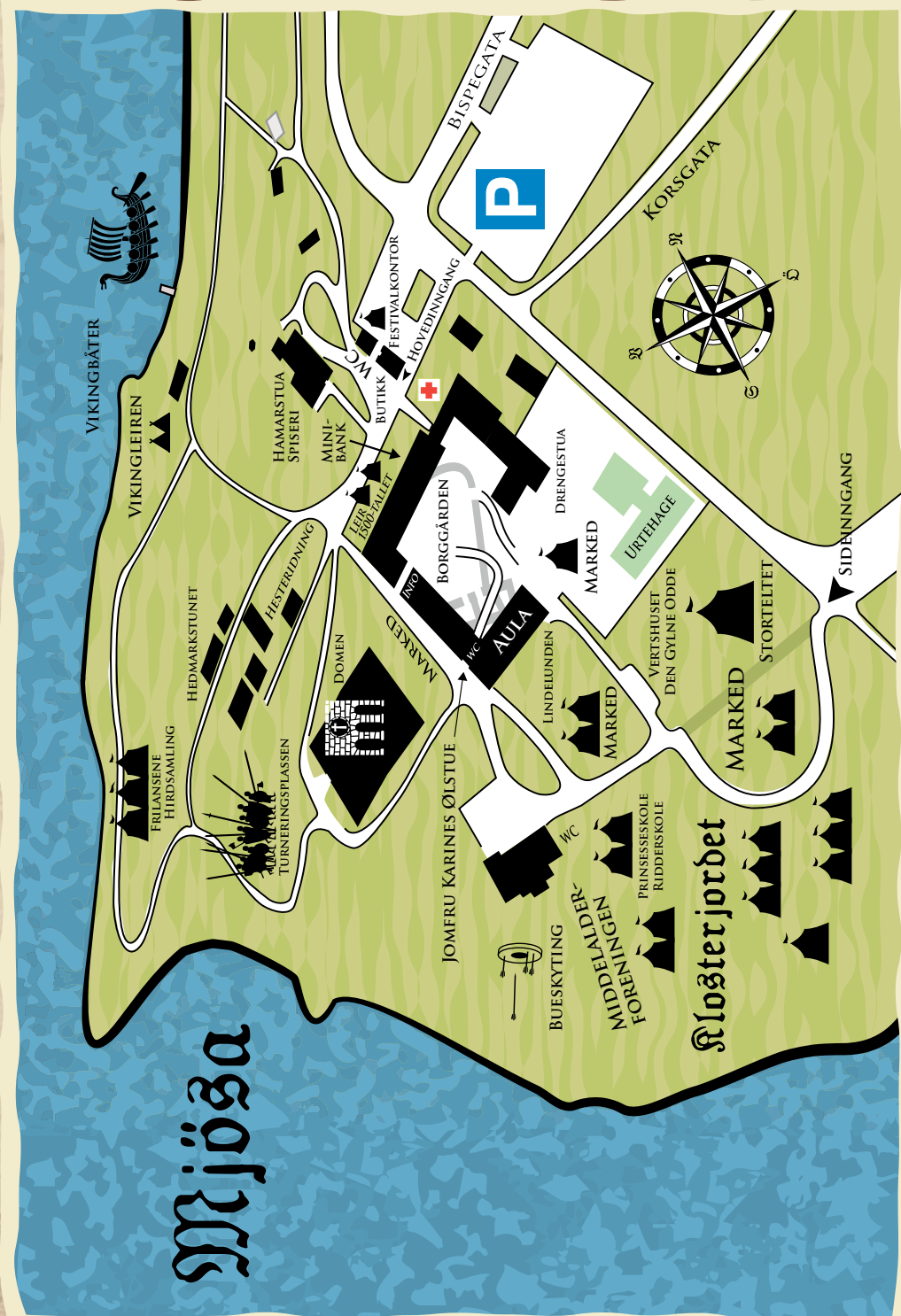
Takk til vaare sponzorar og samarbeidspartnere:

Hamar Bussreiser AS

Fotografer:

Berit Fjæstad, Barbro Fjæstad, Mailind Solvind Mjøen,
Maja Hassel, Signe Marie Johnsen, Øyonn Skjæveland, Jane Trolle,
Jens Haugen, Robin Cornel Berntsen, Tor Arild Bækkeli,
John Kristian Fjeld, Andreas Roksvåg, Åsmund Skjæveland
og Domkirkeoddens fotografer

Domkirkeodden anno 2017

Arrangør: Anno Museum, avdeling Domkirkeodden.

Grafisk design: Jørgen Rogne.

Forsidefoto: Jens Haugen.

Trykk: Flisa trykk